

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı; İzmir Ticaret Borsası'nda uygulanacak alım satım usulleri, çeşitleri ve şekillerini, alıcı ve satıcının, teslim ve teslim alma ile ödeme bakımından yükümlülüklerini, muamelelerin tasfiye şartlarını ve fiyatlar üzerinde etkili şartları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik; İzmir Ticaret Borsası'nı, üyelerini ve üye olsun veya olmasın borsada işlem gerçekleştiren gerçek ve tüzel kişileri kapsar.

Ayrıca, 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu, Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik, Ticaret Borsalarında Alım Satım Yapan Aracılar Hakkında Yönetmelik ve Ticaret Borsaları ile Ürün İhtisas Borsalarında Alivve ve Vadeli Alım Satım Yönetmeliği hükümleri saklı kalmak kaydı ile, İzmir Ticaret Borsası'nda yapılacak alım ve satımlarda bu yönetmelik hükümleri uygulanır.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik; 18/05/2004 tarihli ve 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 48'inci maddesinin 1'inci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.
Bu yönetmelik, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 12/09/2005 tarih ve 25934 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Borsa Muamele Yönetmeliğinin Tahkim ile ilgili hükümlerinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Tanımlar

Madde 4- Bu yönetmelikte geçen;

Kanun, 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununu,

Bakanlık, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nı,

Birlik, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğini,

Borsa, İzmir Ticaret Borsası'nı,

Meclis, İzmir Ticaret Borsası Meclisi'ni,

Yönetim Kurulu, İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu'nu,

Üye, İzmir Ticaret Borsası üyelerini,

Aracı, 5174 Sayılı Kanunun 47'nci maddesinde tanımlanan borsa komisyoncusu, borsa ajanı ve borsa simsarı olarak borsada faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişileri,

Personel, İzmir Ticaret Borsası personelini,

Korbey, pamuk alım satımlarının yalnız tip ve menşe belirtilerek yapıldığı, üye (tüccar, komisyoncu, ajan, simsar) ve görevlilerin oturduğu, anfi şeklinde kurulmuş yuvarlak yeri,

Vizita, satışa sunulan veya satılan malın, işlem gördüğü tip veya numuneye uyup, uymadığının kontrolünü,

Anule, tescil edilmiş olan alım satımların tarafların yazılı başvurusu ile geçersiz kılınmasını,

Reglaj, zorunlu hallerde tarafların başvurusu ile işlemlere ait hesapların kesilmesini ve kapatılmasını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Borsa İşlemleri

Borsaya tabi maddeler ve en az miktarlar

Madde 5- Hangi malların borsada alım ve satımının zorunlu olduğu ve bunların en az miktarları, borsa meclisinin teklifi ve Birliğin uygun görüşü üzerine Bakanlıkça belirlenir ve borsa tarafından yerinde ilan olunur.

Borsa muamelesi, borsaya tabi bir maddenin tespit edilmiş bir miktarı veya fazlası üzerinden yapılan alım veya satımlardır. Borsa muamelelerine ve tescile esas olan ve her madde ve borsaya göre değişen bu miktara, "borsa muamelelerinde en az miktar" denir.

En az miktarlar, borsaların bulunduğu yerdeki mahalli piyasa teamüllerinde toptan sayılan miktarlar esas tutularak belirlenir.

Borsa yeri

Madde 6- Borsa yeri; borsaya tabi maddelerin biri veya birkaçı yahut tümünün alım satımlarının yapılması için yönetim kurulu kararıyla borsanın merkez veya şube binası içinde veya dışında belirlenen satış salonu, pazar yeri veya özel alım satım yeridir. Borsaca organize edilen borsaya tabi maddelerin alım satımının gerçekleştirildiği elektronik ortamlar da borsa yeri sayılır.

Borsa yerinde yapılan muamelelere "Borsa içi muamele", borsanın çalışma alanı içinde olmakla beraber, borsa dışında yapılan muamelelere "Borsa dışı muamele" denir.

Borsa çalışma alanı içinde borsaya tabi maddelerin en az miktarlarının üzerinde kalan miktarlarının alım ve satımının, belirlenen borsa yerinin dışında yapılması yasaktır. Bu maddelerin, en geç muamelenin yapıldığı günü takip eden otuz gün içinde borsaya tescil ettirilmesi şartı ile borsa yerinin dışında alınıp satılmasına meclisce önceden karar verilebilir.

Halen borsa kotasyonunda yer alan maddelerden pamuk çekirdeği, kuru üzüm (her nevi) ve pamuğun (mahlıç) borsa binasında bulunan işlem salonlarında alım ve satımı zorunludur.

İstisna

Madde 7- Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanununa tabi daire ve müesseselerin, borsa yeri içinde alınıp satılması zorunlu olan maddeler üzerindeki alım ve satımları, yetkili mercilerce tayin edilen yerlerde yapılabilir. Ancak bu gibi daire veya müesseselerin alıcı veya satıcıları, arttırma veya eksiltmenin ihalesine ait sözleşmenin ita amiri tarafından imza edilerek tamamlanmasından sonra bu alım satım işlemini derhal borsaya tescil ettirmek zorundadırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Borsa İşlemlerinin Tescili

Tescil

Madde 8- Borsaya tabi maddelerin en az miktarları üzerinde yapılan alım satım muamelelerinin tescili zorunludur. Elektronik ticaret yoluyla yapılan satışlar da bu madde kapsamındadır. Borsa yeri içinde yapılan işlemler aynı gün, borsa yeri dışında alınıp satılmasına müsaade edilen maddelere ait işlemler en geç muamelenin yapıldığı günü takip eden otuz gün içinde tescil ettirilir.

Üyelerin iradesi dışında meydana gelen ve meclisce kabul edilen mücbir sebepler dışında, belirtilen sürelerde tescil zorunluluğunun yerine getirilmemesi halinde, tescil ücreti yüzde elli fazlasıyla tahsil olunur. Ayrıca, süresinde ödenmeyen tescil ücretine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirilir.

Tescil işlemleri, Kanun ve Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda yerine getirilir.

Borsaya tabi olmamakla birlikte yeterli arz ve talebi bulunan, misli nitelikte tarımsal ürünlerin alım satım işlemleri, alıcı ve satıcının talebine bağlı olarak tescil edilebilir.

Borsaya tabi maddelerle ilgili alivresiz ve vadeli alım satım işlemlerine ilişkin borsaya hazırlanacak tip sözleşmeler İzmir Ticaret Borsası'nda tescil ettirilir. Bu tür tescil işlemleri, Ticaret Borsaları ile Ürün İhtisas Borsalarında Alivresiz ve Vadeli Alım Satım Yönetmeliği ile Ticaret Borsalarına

Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütülür.

Tescil yükümlülüğünün yerine getirilmesi

Madde 9- Alıcı ve satıcının İzmir Ticaret Borsası'nın çalışma alanı içinde bulunmaları halinde, işlem borsası örf ve adetlerine göre satıcı tarafından borsaya tescil ettirilir ve tescil ücreti ödenir. Tescil ile yükümlü olan tarafın yokluğu halinde, diğer taraf tescili yaptırmak ve ücretini ödemekle yükümlüdür.

Diğer koşullarda gerçekleşen alım satım işlemlerine ilişkin tescil yükümlülüğü, Kanunun 46'ncı maddesi ile Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmeliğin 10'ncü maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda yerine getirilir.

Borsa fiyatlarının tespit ve ilanı

Madde 10- İzmir Ticaret Borsası'nda işlem gören maddelerin fiyatları her gün tespit edilerek, çeşitli iletişim araçları ile ilgililere duyurulur.

Fiyatların tespit ve ilanı ile ilgili yetki ve sorumluluk Borsa Yönetim Kurulunun uhdesinde bulunmaktadır. Yönetim kurulu dilerse, günlük kapanış fiyatlarının tespitine ilişkin yetkilerini, borsa üyeleri arasından yönetim kurulu tarafından seçilen üyelere oluşan "Kapanış Fiyatları Tespit Komiteleri"ne devredebilir.

Borsada tescil edilen maddelerin fiyatlarının tespit ve ilanı günlük, haftalık, aylık ve yıllık bültenler halinde yapılır.

Bültenlerin hazırlanış şekli ve usullerinde Ticaret Borsaları Muamele Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Borsa salonlarında yapılan henüz tescile intikal etmemiş alım satım işlemlerine dayanan günlük fiyatların tespit ve ilanı yönetim kurulunca, aşağıda belirtilen esaslara göre yapılır:

a- Borsa Yönetim Kurulu, borsa salonlarında işlem gören maddelerin günlük kapanış fiyatlarının tespiti görevini dilerse, üyeler arasından seçeceği özel komitelere devredebilir. Ancak, fiyatların ilanı konusunda iletişim araçlarını belirleme ve uygulama yetkisi devredilemez.

b- Günlük Kapanış Fiyatları Listesinde: Piyasanın istekli, alakalı, kısmen alakalı ve sakin olduğuna dair yoruma, işlem salonunda gerçekleşen tüccar ve Tarıf satışlarına ait günlük toplam miktarların yanı sıra, sezon başlangıcından (1 Eylül'den) itibaren her hafta başında haftalık ve (her hafta başı bir önceki haftanın işlemleri eklenerek) borsada tescile intikal etmiş olan kümülatif mahliç pamuk ve çekirdeksiz kuru üzüm işlem miktarlarına, malın cinsi ve türüne, Hazır Peşin

(KG/YTL) ve Günlü (KG/YTL) ibareleri ile satış şekillerine ve Muamelesiz (KG/YTL) başlığı altında; satıcı veya alıcının teklif ettiği, ancak alım satımla sonuçlanmamış fiyatlara (özel amaçlı,

piyasa harici teklifler dikkate alınmaz) yer verilir.

c- Kapanış fiyatlarının hangi saatler arasındaki işlemlere ait olduğu fiyat listesinde belirtilir. Ve bu listeye, belirtilen saatlerden önce borsa içinde veya dışında gerçekleşen alım satım işlemlerine ait fiyatlar dahil edilemez.

d- Kapanış Fiyatları Listesi, kapanış fiyatlarını tespit eden yönetim kurulu veya yönetim kurulunca belirlenmiş üyelerden oluşan “Kapanış Fiyatları Tespit Komiteleri” tarafından imzalanır.

e- Tespit edilen kapanış fiyatlarına muhalif olan üye listeyi imzalayarak, imzasının altına “muhalif” ibaresini kaydetmek ve muhalefet şerhini yazılı olarak yönetim kuruluna aktarmak zorundadır. Bilahare, yönetim kurulunca konu üzerinde yapılacak inceleme sonucu alınan karar ilgisine bildirilir.

f- Günlük kapanış fiyatlarının gerçekçi olması ve somut işlemlere dayanması, bunun mümkün olmadığı hallerde; İzmir Ticaret Borsası’nda son bir hafta içinde gerçekleşen işlemlerin, son günden başlayıp geriye doğru giderek, öncelikle hazır peşin, yoksa günlük fiyatların dikkate alınması ve fiyat listesindeki “Muamelesiz” hanesinde yer verilmesi, esastır. Ancak, borsada

işlemlerin olmadığı günlerde, sadece ilgililere ve kamuoyuna bir fikir vermek amacıyla, alıcının almaya, satıcının satmaya hazır olduğu ve tarafların şifahi beyanlarına dayanan fiyatlara; fiyat listesindeki “Muamelesiz” hanesinde “İsmen” ibaresi altında yer verilebilir. “İsmen” ibaresi kullanılarak verilen fiyatlar, gerçekleşen bir işleme dayanmadığı için, fiyat kesimlerinde kullanılamaz.

Tescilin iptali

Madde 11- Borsaya tescil ettirilmiş alım satım muameleleri tarafların yazılı müracaatları üzerine yönetim kurulu kararıyla iptal edilebilir ya da hakem heyeti veya mahkeme kararıyla feshedilebilir. Bu durumda tescil ücreti talep halinde iade edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Borsada Alım Satım İşlemleri

Borsada alım satım yapanlar

Madde 12- Borsaya dahil maddeler üzerindeki spot piyasa işlemlerinde, borsaya kayıtlı olanların kendileri, borsaya kayıtlı olmayan üretici ve imalatçılarla aracılardan (borsa komisyoncusu, borsa ajansı ve borsa simsarı ile bunların aracılık faaliyetlerini yürütmek amacıyla kurdukları tüzel

kişiliğe sahip şirketlerden) başkalarının borsada işlem ve faaliyette bulunmaları yasaktır.

İzmir Ticaret Borsası’na kayıtlı olmayan gerçek ve tüzel kişi tacirler, ancak bir aracı (borsa komisyoncusu, borsa ajansı veya borsa simsarı) vasıtası ile borsada faaliyet gösterebilirler.

Borsa komisyoncusu; kendi adına ve başkasının hesabına borsada alım satım yapan kişilerdir. Kendi adına işlem yapma yetkileri bulunduğundan, borsa alım satım salonlarında ve korbeyinde, hesabına mal aldığı ya da sattığı tacirin adını veya unvanını açıklamak zorunda değildirler. Ancak, borsa komisyoncusu olarak mal aldığı veya sattığı için, borsa tescil beyannamesinde; hesabına mal aldığı veya sattığı tacirin adını veya unvanını, kendi isminin altında yer vermek zorundadır.

Borsa ajansı; başkası adına ve hesabına, vekil sıfatıyla hareket eden kişilerdir. Ajanlar, başkaları adına ve hesabına hareket edebilmeleri için, adına ve hesabına hareket edeceği kimselerden noter onaylı vekaletname almış olmaları gerekmektedir.

Borsa simsarı; Borsadaki alım satımlarda yalnız aracılık yapan kişilerdir. Diğer bir ifadeyle: Borsa üyesi gerçek ve tüzel kişi tacirleri veya onların ajanlarını, ya da borsa komisyoncularını bir alım satım işleminde karşı karşıya getirerek aracılık hizmeti veren unsurlardır.

Borsaya kayıtlı olmayan üretici ve amiller, ürettikleri veya işledikleri ürünleri ajan kullanmaksızın kendi nam ve hesaplarına İzmir Ticaret Borsası’nda satabilirler. Ancak, üretici veya imalatçı olduklarını ve ürettikleri veya işledikleri ürün miktarını borsa idaresine belgelerle tevsik etmek zorundadırlar. Üretici ve imalatçılar borsa muamelelerinde sadece satıcı durumunda bulunurlar.

Alım satım gün ve saati

Madde 13- Borsa salonunun ve borsa yeri olarak kabul edilen yerlerin alım satıma açık olduğu günler ve bu günlerde yapılacak işlemlerin açılış ve kapanış saatleri borsa yönetim kurulu tarafından belirlenir.

Satış sırası

Madde 14- Borsa salonunda ve borsa yeri olarak kabul olunan diğer yerlerde, maddelerin hangi sıraya göre satışa arz edileceği borsa yönetim kurulu tarafından belirlenir.

Satış saati ve sırasında değişiklik

Madde 15- Borsa işlemlerinin açılış ve kapanış saatleri ile maddelerin satışa arz sıraları, mevsimlere göre ve gerektiğinde borsa yönetim kurulunca her zaman değiştirilebilir.

Bu tür değişiklikler uygun görülecek araçlarla ilgililere duyurulur. Ayrıca borsa ilan panosuna ve

borsa yerine asılmak suretiyle duyurulur.

Alım satım usulleri

Madde 16- Borsa işlem salonlarında alım satımlar;

a- Açık arttırma (müzayede)

b- Karşılıklı anlaşma (pazarlık)

c- Elektronik ortamda,

olmak üzere 3 usulden biri ile yapılır.

Borsaya dahil maddelerin alım satımlarında karşılıklı anlaşma (pazarlık) usulü uygulanır. Ancak, özellikleri dikkate alınarak bazı maddelerin açık arttırma (müzayede) ve elektronik ortamda alım satımlarının yapılmasına da meclisce önceden karar verilebilir.

Borsa işlem salonunda alım veya satım yapmak isteyen Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanununa tabi daire ve müesseseler, anılan kanun hükümleri dahilinde muamele yapabilirler.

Açık arttırma ile satış, borsa yönetim kurulunca görevlendirilen personel veya aracı unsurlar vasıtasıyla yapılır.

Karşılıklı anlaşma ile yapılacak alım satımlarda taraflar anlaşmayı bizzat yapabilecekleri gibi, komisyoncu, ajan veya simsar aracılığı ile de yapabilirler.

Elektronik ortamda satış, borsanın bu amaçla oluşturacağı internet sayfasında satıcı ve alıcının karşılaşması ve düzenlenen sözleşmenin borsaca onaylanması ile gerçekleşebilir.

Alım satım çeşitleri

Madde 17- Borsadaki alım satımlar, malın teslim ve tesellüm ile bedelin tediyesi şartları bakımından;

a- Hazır işlemler,

b- Alivre alım satım işlemleri,

c- Vadeli alım satım işlemleri,

d- Avanslı işlemler,

- e- Kredili işlemler,
f- Özel şartlı işlemler,
olmak üzere 6 çeşittir.

Hazır işlemler

Madde 18- Hazır işlemler, hazır mal üzerine bedelin peşin tediye edilmesi suretiyle yapılan alım satımlardır. Hazır işlemler iki şekilde olur:

a- Sözleşmenin yapıldığı gün malın teslim, tesellüm ve bedelin tediyesini gerektiren alım satımlar.

b- Sözleşmenin yapıldığı günü takip eden gün akşamına kadar malın teslim ve tesellümü ile bedelin tediyesini gerektiren alım satımlar.

Alivre alım satım işlemleri

Madde 19- Bu tür alım satımlar, borsaca hazırlanan ve Birlikçe onaylanan tip sözleşmelere dayanır.

Alivre alım satım; satıcının satılan ürünü veya mevzuata uygun olarak ürünü temsilen çıkarılan senetleri belli bir vade sonunda devir veya teslim etmeyi, alıcının ise ürün bedelini belli bir vade sonunda ödemeyi taahhüt ettiği alım satımlardır.

Vadeli alım satım işlemleri

Madde 20- Bu tür alım satımlar, borsaca hazırlanan ve Birlikçe onaylanan tip sözleşmelere dayanır.

Vadeli alım satım; satıcının satılan ürünü veya mevzuata uygun olarak ürünü temsilen çıkarılan senetleri devir ve teslim ettiği, ancak alıcının, devir veya teslim aldığı ürüne ilişkin bedeli belli bir vade sonunda ödemeyi taahhüt ettiği alım satımlardır.

Avanslı işlemler

Madde 21- Avanslı işlemler, alacağına sayılmak üzere önceden yapılan ödemeye bağlı öndelikli, peşinatlı işlemlerdir. Verilen avansın nispetine göre isimlendirilir: % 10 avanslı, % 60 avanslı veya % 100 avanslı gibi.

Kredili işlemler

Madde 22- Kredili işlemler, sözleşmenin yapıldığı tarihte malın teslim ve tesellüm, bedelin ise belirli bir süre zarfında veya sonunda tediye edildiği açık hesapla çalışılan alım satımlardır.

Özel şartlı işlemler

Madde 23- Malın teslim ve tesellümü ile bedelinin tediyesi hususunda yukarıdaki işlemler ve koşullar dışında veya ilave koşullarla yapılan alım satımlar, özel şartlı işlemlerdir.

Özel şartlı işlemler, hazır, alivre ve vadeli, avanslı ve kredili işlemler olabilir.

Alım satım şekilleri

Madde 24- Borsa işlem salonlarında;

a- Numune üzerine,

- b- Tip belirlemek suretiyle,
- c- Nitelik belirlemek suretiyle,
- d- Tamamının sergilenmesi suretiyle, alım satım yapılır.

Borsa işlem salonlarında alınıp satılması zorunlu olan maddeler, yukarıda belirtilen şekillerden herhangi biri ile işlem görülebilir.

Sembolik satışlar, üretici veya yetiştiriciyi, daha üstün kalitede veya daha erken ürün yetiştirmeğe teşvik etmek gayesiyle borsada özel bir tarzda yapılan ve gün fiyatı dışında tutulan işlemlerdir.

Numune üzerine yapılacak alım satımlar

Madde 25- Numune üzerine yapılacak alım satımlar, aşağıda yazılı süreç dahilinde gerçekleştirilir:

a- Numune tutulması (alınması) : Numune, satış usulü ne olursa olsun, satıcı veya görevlendireceği kimse tarafından alınır.

b- Numune sorumluluğu: Numunenin esas partiyi temsil etmesinden satıcı sorumludur.

c- Vizita şartı: Alım satım numune üzerinden yapıldığı halde taraflar vizita şartını kabul etmişler ise, malın tamamı vizita edilir. Sözleşme, vizitadan sonra imzalanır.

Vizita koşuluyla yapılan alım satımlarda; mal vizita edildikten ve sözleşme imzalandıktan sonra

alıcının, malın numuneye uygun olmadığı hususundaki itirazı dikkate alınmaz. Özel bir koşul yoksa, alıcı, satışı izleyen ilk iş günü borsa açılış saatine kadar cevap vermekle yükümlüdür. Cevap vermemesi halinde, satıcı serbest kalır.

d- Numune miktarları: Numune miktarları, maddelere göre, esas partinin nitelikleri hususunda ilk bakışta bir fikir verebilecek asgari miktarın iki mislinden az olamaz.

Borsa maddelerine göre, numune miktarları borsa yönetim kurulunca belirlenir.

Bu miktarlardan az olan numune kabul olunmaz. Ancak çok az noksanlığın kabulü, borsa yönetim kurulunun takdirine bağlıdır.

e- Numune kabı: Borsaya bırakılacak numunelerin konulacağı kapların şekli, ölçüsü ve diğer hususları borsa yönetim kurulunca belirlenir. Bu hususta gerektiğinde yönetim kurulu kararı ile her zaman değişiklik yapılabilir.

f- Numunenin saklanması: Bırakılan numunelerin borsada kalacak kısmının, her işlem için tarafların itiraz süreleri sonuna kadar saklanması zorunludur.

Bu süreler, alım satım çeşidine göre borsa yönetim kurulunca belirlenir. Süreler, gerektiğinde yönetim kurulu kararı ile değiştirilebilir.

g- Numune iptali: Borsada kalan numunelerin saklanma süresi sonunda ne yapılacağı yönetim kurulunca kararlaştırılır.

h- Numune üzerine açık arttırma ile yapılan alım satımlar: Numune üzerine açık arttırma ile yapılacak alım satımlarda satıcının veya görevlendireceği kimsenin, satılacak malın numunesini borsaya getirerek ilgili personele teslim etmesi şarttır.

i- Numunenin borsaya bırakılması sırasında, 12'inci maddede belirtilen üretici belgesinin gösterilmesi zorunludur. Aksi halde numune kabul olunmaz ve satış yapılmaz.

i- Numune kabul süresi: Numunelerin kabul süresi ve yeri yönetim kurulunca belirlenir.

j- Numunenin satıŖa hazırlanması: Teslim alınan numuneler iki kısma bölünür, numune kabına konulur ve her birine ayrı sıra numarası verilir, parçaları; madde grubu, tipi, satıŖ sırası ve sıra numarasına göre ayrı bölümlerde istif edilir, bölümlerden biri teşhir, diğeri saklama bölümüdür.

Hazırlanan alım satım beyannamesinin her üç nüshası da ait olduğu numunenin teşhir edilecek parçasına ait kaba konur ve uygun Ŗekilde iliŖtirilir.

k- Numunenin satıŖa sunulması : İstif edilmiŖ bulunan numuneleri görevli personel, satıŖ sırasında ve sıra numarasına göre satıŖa sunar.

Görevli personel, malın numunesini alıcılara gösterir, menŖeini, miktarını ve fiyata tesir edecek diğeri özelliklerini yüksek sesle alıcılara duyurur. İlk teklifi sorar ve bunu yüksek sesle ilan ederek

arttırmaya baŖlar. Arttırma ile elde olunan en yüksek fiyata malını satmak isteyip istemediğini satıcıdan sorar. Satıcının uygun bulması halinde; malı, oluŖan fiyata satacağını, alıcının ismi ile beraber üç defa ilan eder. Tekrar arttıran olmadığı takdirde, satıŖ tamamlanmıŖ olur.

l- Alım satımın tamamlanması: SatıŖın yapılmasından sonra beyannamenin alıcı, fiyat ve bedel haneleri doldurulur ve taraflara imza ettirilir.

SatıŖın yapılmasından sonra sergilenen numune tekrar bir kaba konularak alıcıya verilir.

Satıcının fiyatı kabul etmemesi halinde, düzenlenmiŖ bulunan alım satım beyannamesi iŖleme konmaz. Ancak, borsa malı satıŖa hazırlamıŖ ve sunmuŖ olduğundan, yapılan her türlü hizmetlerin karŖılıđı olan ücretler satıcıdan tahsil edilir.

Satıcı tarafından da imza edilen alım satım beyannamesine tarih ve numara verilerek, "Tescil edilmiŖtir" kaŖesi vurulur. Fiyat, borsada derhal ilan olunur.

Bu arada tescil ücreti tahakkuk ve tahsil olunarak durum beyannameye kaydedilir.

Alım satım beyannamelerinin aslı borsada kalır. Diğeri iki nüshadan biri satıcıya, diğeri alıcıya verilir.

Borsada kalan nüsha, Ticaret Borsaları Muameleat Yönetmeliğinde belirtilen esaslar dairesinde, tescil defterlerine iŖlenir.

m-Numune üzerine karŖılıklı anlaŖma suretiyle yapılan alım satımlar: Borsa iŖlem salonlarında numune üzerine karŖılıklı anlaŖma suretiyle yapılan alım satımlarda, beyannameler taraflarca müŖtoreken düzenlenir ve imza edilerek tescil bürosuna verilir.

Tescili müteakip fiyat, borsada derhal ilan edilir.

n- Numune bırakılması : Numune, taraflarca iki kısma ayrılır. Bir kısmı tescil sırasında borsaya, diğeri bir kısmı da alıcıya veya vekiline verilir.

Borsaya verilen numune bu maddenin (d) fıkrasında tespit olunan asgari miktardan az olamaz.

Tip veya nitelik belirlemek suretiyle yapılan alım satımlar

Madde 26- Borsa iŖlem salonlarında tip veya nitelik belirlemek suretiyle yapılacak alım satımlarda, karŖılıklı anlaŖma veya açık arttırma usulleri uygulanır.

Malın tamamının sergilenmesi suretiyle yapılan alım satımlar

Madde 27- Borsa yeri içinde veya dışında malın tamamının sergilenmesi suretiyle yapılan alım satımlarda, alıcı sözleşmenin imzalanmasından sonra, malın kalitesi hususunda herhangi bir itirazda bulunamaz.

Borsa yerinde malın tamamının sergilenmesi suretiyle yapılan alım satımlarda, karşılıklı anlaşma veya açık arttırma usulleri uygulanabilir.

Hangi maddeler için hangi usulün uygulanacağı borsa yönetim kurulunca belirlenir.

Beğenmek kaydı ile yapılan alım satımlar

Madde 28- Beğenmek kaydıyla pamuk alım satımları, sadece borsa pamuk salonunda ve seans saatinde korbeyde yapılabilir.

Beğenmek kaydı ile pamuk alım satımı, her tip ve özelliğe sahip pamukta uygulanabilir.

Ancak, pamuğun istenen renk, mukavemet, mikroner, elyaf uzunluğu gibi özelliklerinin salon işlem defterine işlenmesi veya bir alım satım beyannamesine ya da sözleşmeye bağlanması esastır.

Pamuğun özellikleri baz alınarak beğenmek kaydıyla yapılan pamuk alım satımlarında, borsanın HVI pamuk laboratuvarında tespit edilen değerler, alıcı ve satıcı tarafları bağlar.

Numune üzerinden beğenmek kaydıyla yapılan pamuk alım satımlarında ise, malın üretim yeri ve tipinin salon işlem defterine işlenmesi veya bir alım satım beyannamesine ya da sözleşmeye bağlanması esastır. Pamuğun üretim yeri ve tipi baz alınarak beğenmek kaydıyla yapılan pamuk alım satımlarında, borsaca Dış Ticaret Müsteşarlığı Batı Anadolu Bölge Müdürlüğünden temin edilen tip-numune örnekleri, alıcı ve satıcı tarafları bağlar.

Anule

Madde 29- Anule, tescil edilmiş olan alım satımların tarafları yazılı başvurusu ile geçersiz kılınmasıdır. Tescil edilmiş bulunan alım satımlar tarafların yazılı ortak müracaatları ile iptal (anule) veya hakem heyeti veya mahkeme kararı gereğince feshedildiği takdirde, bu muamelelere ait olup, ödenmiş olan tescil ücretleri iade edilmez. Tahakkuk ettirilmiş alacaklar tahsil olunur.

Reglaj

Madde 30- Reglaj, zorunlu hallerde tarafların başvurusu ile işlemlere ait hesapların kesilmesi ve kapatılmasıdır. Reglaj işlemlerinin borsaya tescili ve bu işlemlere ait tescil beyannamelerine "Reglaj" ibaresinin yazılması zorunludur.

Tescil ücretinin değişmesi

Madde 31- Muamelelerin tescilinden sonra tarafların tescil ücretini etkileyecek değişiklikler tescil ücretinde bir azalma meydana getirdiği takdirde, bu azalma ilgisine iade edilir, artış ise tahsil olunur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Teslim – Tesellüm ve Tediye

Teslim ve tesellüm miktarı

Madde 32- Alım satımlarda satılan mal miktarının beyannamede açıkça belirtilmesi ve bunun aynen teslim ve tesellüm edilmesi şarttır.

Ancak haklı sebeplerle satıcı, beyannamede açıkça belirtilen miktardan % 2 eksik veya fazla teslimatta bulunabilir. Alıcı, bunu kabul etmek zorundadır.

Taksitli satışlarda satıcı, % 2 eksik veya fazla teslim edebilme hakkını, her taksit için ayrı ve o

takside isabet eden oran dahilinde kullanabilir.

Beyannameye en fazla ve en az miktarların tespiti suretiyle yapılan satışlarda, satıcı en az miktarı teslim etmek , alıcı da en fazla miktarı teslim etmek zorundadır.

Bu gibi satışlarda yukarıdaki % 2 tolerans kabul olunmaz.

Tahminen (takriben) kaydı ile yapılan satışlarda tahmini (takribi) olarak bildirilen miktardan % 5 eksik veya fazla teslimat yapılabilir. Alıcı, bunu kabul etmek zorundadır.

Teslim ve teslim süreleri

MADDE 33- TESLİM VE TESLİM SÜRELERİ ALIM SATIM ŞEKİLLERİNE GÖRE DEĞİŞMEKTEDİR. ŞÖYLE Kİ:
a-Hazır alım satımlarda mal: Muamelenin tescil edildiği gün saat 16.00'dan itibaren 48 saat

zarfında teslim veya teslim edilmelidir. Aksi takdirde taraflar bu sürenin sona ermesinden itibaren 48 saat zarfında noterlik yolu ile veya taahhütlü mektupla karşı tarafa bir ihtarname göndererek bir günden az, beş günden fazla olmamak koşuluyla uygun bir ek süre vermeli ve bu

ek süre zarfında malın teslim veya teslimünü istemelidirler. Mal bu ek süre zarfında teslim veya teslim edilmediği takdirde taraflar, ek süreyi izleyen ilk iş günü içinde malı o günkü borsa fiyatı ile satmaya veya satın almaya ve bu muameleden doğacak her türlü zarar ve ziyarı veya alım satımı yapılmadığı halde mevcut fiyat farkını karşı taraftan istemeye hak kazanırlar.

b-Gün belirtilmesi suretiyle yapılan vadeli alım satımlarda, mal gününde teslim veya teslim

edilmelidir. Aksi takdirde taraflar, vade günü saat: 16.00'dan itibaren 48 saat zarfında noterlik yolu ile veya taahhütlü mektupla karşı tarafa bir ihtarname göndererek, bir günden az, beş günden fazla olmamak koşuluyla uygun bir ek süre vermeli ve bu ek süre zarfında malın teslim veya teslimünü istemelidirler. Bu ek süre zarfında mal teslim veya teslim edilmediği takdirde taraflar, alım satımına konu olan malı ek süreyi izleyen ilk iş günü içinde o günkü borsa fiyatı ile

satmaya veya satın almaya ve bu muameleden doğacak her türlü zarar ve ziyarı veya alım satım yapılmadığı halde mevcut fiyat farkını karşı taraftan istemeye hak kazanırlar.

c-Gün belirtilmeksizin yapılan vadeli alım satımlarda satıcı, ayın son günü saat: 16.00'ya kadar malı teslim hazır olduğunu noterlik yoluyla veya taahhütlü mektupla alıcıya bildirmelidir.

Alıcı, satıcının bu tebliğinden itibaren 48 saat zarfında malı teslim etmek zorundadır. Aksi takdirde satıcı, alım satımına konu olan malı, teslim süresini izleyen ilk iş günü içinde o günkü borsa fiyatı ile satmaya ve bu muameleden doğacak her türlü zarar ve ziyarı veya satış yapılmadığı halde mevcut fiyat farkını alıcıdan istemeye hak kazanır.

Ayın son günü saat: 16.00'dan itibaren opsiyon alıcıya geçer. Alıcı, opsiyonun kendisine geçtiği andan itibaren 48 saat zarfında noterlik yoluyla veya taahhütlü mektupla satıcıya bir ihtarname göndererek bir günden az, beş günden fazla olmamak koşuluyla uygun bir ek süre vermeli ve bu ek süre zarfında malın teslimini istemelidir. Bu ek süre zarfında mal teslim edilmediği takdirde, alıcı alım satımına konu olan malı, ek süreyi izleyen ilk iş gününde o günkü borsa fiyatı ile satın almaya ve bu muameleden doğacak her türlü zarar ve ziyarı veya malı satın almadığı halde mevcut fiyat farkını karşı taraftan istemeye hak kazanır.

Ihtarname müddetleri zarfında ihtarname çekmeyen taraflar, vadeli muamelelerde vade gününe, hazır muamelelerde, teslim için kabul edilen 48 saatlik ek süreyi izleyen ilk iş gününe nazaran fiyat farkı isteyebilirler.

Ayın haftaları belirtilmek suretiyle yapılan alım satımlarda taraflar yukarıdaki (c) fıkrası hükümleri gereğince hareket etmek zorundadırlar.

Birinci hafta, ayın 1-8, ikinci hafta 9-15, üçüncü hafta 16-23 ve dördüncü hafta 24-31 günlerini ve ayın başı 1-10, ortası 10-20, sonu 20-31 günlerini içine alır.

Ayın veya haftanın son günü pazar veya resmi tatil gününe tesadüf ediyorsa, bu tatil gününü takip eden ilk iş günü ayın veya haftanın son günü sayılır.

Teslim ve tesellüme başlamak, teslim ve tesellüm demektir. Ve kesintiye uğramadan devam eder.

Teslim ve tesellüm yeri

Madde 34- Teslim ve tesellüm yerinin alım satım beyannamesinde açıkça belirtilmesi zorunludur.

Teslim ve tesellüm yeri için kısaca aşağıdaki deyimler kullanıldığı takdirde, bunlar aşağıda açıklanan anlamda kullanılmış sayılır.

- a- Alıcı deposu araçlarda teslim :** Alıcının deposu veya fabrikası önüne gelmiş araç üstünde teslim demektir. Malı, araçtan indirme masrafları alıcıya aittir.
- b- Alıcı deposunda teslim :** Alıcının deposu veya fabrikasının içinde teslim demektir. Malı araçtan depoya nakletme masrafları satıcıya aittir.
- c- Satıcı deposu araçlarda teslim :** Satıcının deposu veya fabrikası önüne gelmiş araç üstünde teslim demektir. Malı depodan araca yükleme masrafları satıcıya aittir.
- d- Satıcı deposunda teslim :** Satıcının deposunun veya fabrikasının içinde, teslim demektir. Malı depodan araca yükleme masrafları alıcıya aittir.
- e- Vagon teslimi :** İstasyon ismi açıkça belirtilmek suretiyle o istasyonda ve vagon içinde teslim demektir.
- f- Alıcı iskelesi teslimi :** Alıcının göstereceği iskeleye yanaşmış araç içinde teslim demektir. Malı araçtan iskeleye çıkarmak alıcıya aittir.
- g- Satıcı iskelesi teslimi :** Alıcının göstereceği iskelede araç üstünde teslim demektir. Malı iskele üstündeki araçtan iskeleye veya motora indirmek alıcıya aittir.
- h- FOB satış :** Ticaret Kanununun 1138'nci maddesi hükümlerine tabidir.
- ı- CIF satış :** Ticaret Kanununun 1139'ncü maddesi hükümlerine tabidir.

Dara

Madde 35- Borsaya dahil maddeler dökme (çıplak) veya ambalajlı olarak alınıp satılır. Her iki halde de durumun alım satım beyannamesinde açıkça belirtilmesi zorunludur.

Dökme satışlarda, ambalaj tedariki ve masrafları alıcıya ait olmak koşuluyla ve alıcı istediği takdirde, satıcı, malı ambalaj ettirmek zorundadır.

Ambalajlı satışlarda, ambalaj bedeli malın fiyatına dahildir. Ambalaj alıcıya kalır.

Ambalaj darasının düşülüp, düşülmeyeceği ve dara miktarları ve dara masraflarının hangi tarafa ait olacağı yerel teamüllere göre borsaca tespit olunur.

Ambalajın iadesi söz konusu olduğu takdirde, ambalajın bulunduğu hal ve iade süresi alım satım beyannamesinde açıkça belirtilmelidir. Ambalaj, beyannamede tespit edilen süre zarfında iade edilmediği takdirde, satıcı, ambalaj bedelini alıcıdan istemeye hak kazanır.

Tediye

Madde 36- Tediye koşullarının alım satım beyannamesinde açıkça belirtilmesi zorunludur. Aksi kararlaştırılmış olmadıkça;

a- Mal bedeli, malın alıcıya usulü dairesinde teslimini müteakip derhal tediye olunur. Aksi takdirde, alıcı, tediyedeki gecikmesinden meydana gelen satıcının her türlü zararını karşılamakla yükümlüdür.

b- Analize tabi malın alım satımında, alıcı, analiz sonucunu bekleyerek, mal bedelinin % 10'unu tutabilir. Bekletilen bu tutar, analiz sonucuna kadar ödenmez.

c- Taksitli satılarda herhangi bir taksitin gününde ödenmemesi halinde mal bedelinin tamamı hiçbir ihtar ve ihbara gerek olmaksızın muaccel olur.

d- Satıcı, her türlü alım satımlarda mal bedeline karşılık alıcıdan bir garanti isteyebilir. Alıcı, 48 saat zarfında bu garantiyi vermeye mecburdur. Aksi takdirde, satıcı, malı teslim etmeyebilir.

Anlaşmazlıklar

Madde 37- Numune ile veya nitelikleri belirtilmek suretiyle yapılan alım satımlarda, malın kalitesi hususunda anlaşmazlık ortaya çıktığı takdirde, borsa bilirkişilerince alınacak numuneler incelendikten sonra iki tarafın huzurunda mühürlenerek ve daha sonra bir rapora bağlanarak, borsa hakem heyetine sunulmak üzere borsaya bırakılır. Anlaşmazlıkların çözümünde taraflar mahkeme veya borsa hakem yolunu seçebilirler. Bunun beyannamede belirtilmesi zorunludur.

Cezai hükümler

Madde 38- Bu yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 5174 Sayılı Kanunun 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92 ve 93'üncü maddeleri ile Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek Disiplin ve Para Cezaları İle Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik ve Ticaret Borsalarında Alım Satım Yapan Aracılar Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Kabul ve yürürlük

Madde 39- Borsa meclisinin 28/11/2005 tarih ve 10 sayılı toplantısında kabul edilen bu yönetmelik, meclisin kabulü tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 40 - Bu yönetmelik hükümlerini İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu yürütür.